

HET PARLEMENT DER DINGEN

Zouden al die objecten in onze depots of in onze museumzalen het wel fijn vinden om daar hun oude dag door te brengen? Hebben ze ervoor gekozen? Kunnen ze kiezen? En het levend erfgoed, de immateriële overleveringen ... hoe zit het met hun keuzes? Het lijkt vanzelfsprekend en een kwestie van gezond verstand om ervan uit te gaan dat objecten zelf geen actoren zijn, niet spreken en niet denken, niet voelen en niet ruiken. Maar wat als we daar nu eens niet van uit zouden gaan en het erfgoed of de natuur zelf een stem geven? Voor Australische Aboriginals of voor Westerse wetenschappers die zich actor-netwerkspecialisten noemen zijn dit allerm minst absurde vragen. Ze beïnvloeden zelfs het hedendaagse erfgoedwerk, zoals bijvoorbeeld blijkt uit het werk van topgeleerden zoals Rodney Harrison.

Wordt het tijd dat we het erfgoed ook eens een stem geven? Dat we luisteren naar zijn grieven en frustraties, wensen en verlangens? Zou het niet zo zijn dat we pas echt voor erfgoed kunnen kiezen als we ook luisteren naar wat het erfgoed ons te vertellen heeft? Als we zijn stem mee in overweging nemen: hoe het praat over zichzelf, over ons en onze wederzijdse relatie, over zijn vroegere rol en huidige functie en wat het nog kan betekenen in de toekomst ...

Bovenstaande overwegingen klinken je wellicht vreemd in de oren. Het zijn nochtans ideeën die furore maken in de hedendaagse erfgoedtheorie. Zo wint het idee aan belang dat onze verhouding tot de dingen veel meer is dan een loutere mens-dingrelatie. Als mensen interageren we voortdurend met de dingen (ook al zijn we ons hier niet van bewust) en bepalen dingen voor een groot deel ons denken en doen. Wanneer je je als mens hiervan bewust wordt, is het niet meer zo moeilijk om je in te beelden dat we ook effectief rekening moeten houden met de dingen en de wijze waarop zij 'in het leven staan'. Om de rechten van de dingen volledig te garanderen en ervoor te zorgen dat alles en iedereen in onze samenleving betrokken wordt, introduceerde de Franse filosoof-socioloog Bruno Latour het idee van het 'Parlement der Dingen'. In dit parlement nemen mensen die willen optreden als representant en woordvoerder van de dingen het woord in naam van de dingen met betrekking tot deze of gene kwestie. Het is een ideeënexperiment dat ons als mensen toelaat om onze blik te verruimen en verder te kijken dan de belangen van onze eigen soort, en dat geregeld wordt uitgevoerd in Nederland en af en toe in Vlaanderen (zie: <http://theparliamentofthings.org>). Zeker in het kader van milieukwesties levert dit zeer interessante inzichten op. Wat vindt de landbouwgrond er bijvoorbeeld van dat hij constant intensief bewerkt wordt en tonnen kunstmest dient te slikken? Kijkt hij met heimwee terug naar de periode toen monocultuur nog geen schering en inslag was en er een diversiteit aan planten, dieren en insecten zijn bestaan opvrolijkten? Of vindt hij het toch wel beter zo? En wat vinden het zaad, het water, de tractor ... hier allemaal van?

Zou het geen boeiend experiment zijn om ter gelegenheid van Erfgoeddag een Parlement der Erfgoedobjecten in te richten (het mag ook een 'erfgoed-gemeenteraad' zijn) waarin wij als hoeders en liefhebbers van het erfgoed het woord nemen in naam van het beminde of onbeminde archiefstuk, het geprezen of misprezen schilderij, de in ere herstelde of quasi vergeten traditie ...? Wat zou een dergelijk experiment ons opleveren? En hoe zou het de wijze waarop we naar ons erfgoed kijken, en dus ook de keuze voor ons erfgoed, bepalen en opnieuw bepalen?

Lees enkele van de meest prikkelende artikelen van de voorbije jaren die mee aan de grondslag lagen van het hedendaagse erfgoeddenken. Het gaat over stemmen, vertegenwoordigen en vertegenwoordigd worden, het in naam van anderen spreken, over dissidenties, mobiliseren en representeren, en over ongewone actoren. Misschien is het

ook voor jou een echte eyeopener en kan het tot een razend originele erfgoedpresentatie leiden op de volgende Erfgoeddag.

Durf te kiezen voor een experiment, lees, bespreek en verwerk het volgende artikel:

Michel Callon, 'Some Elements of a Sociology of Translation: Domestication of the Scallops and the Fishermen of St Brieuc Bay', in: John Law. Power, Action and Belief: A New Sociology of Knowledge. Routledge & Kegan Paul, London, 1985.

Je vindt het in het Engels op: [www.vub.ac.be/SOCO/tesa/RENCOM/Callon%20\(1986\)%20Some%20elements%20of%20a%20sociology%20of%20translation.pdf](http://www.vub.ac.be/SOCO/tesa/RENCOM/Callon%20(1986)%20Some%20elements%20of%20a%20sociology%20of%20translation.pdf).

Je vindt vele tientallen soortgelijke teksten en ideeën op: www.bruno-latour.fr, waaronder www.bruno-latour.fr/sites/default/files/64-JACOB-BIBAL-Published-FR.pdf. En <http://bbf.enssib.fr/consulter/bbf-2011-01-0034-007.pdf>. Een korte introductie in het Nederlands vind je bij <http://ritskedankert.nl/actor-netwerk-theorie>.

Bron: Vandezande, T. (Ed.), Kiezen, inspiratiegids voor deelnemers Erfgoeddag 2018, Faro, Brussel, 2017, blz. 22-24